Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ, Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ.
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena: Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoiélă.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULŬ LI.

„Gazeta“ iese în fie-care ḍi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 113. Braşovŭ, Sâmbătă 21 Maiu (2 Iunie.) 1888.

Din causa s.-tei sĕrbătorĭ de mâne, ḍiarulŭ nu va apăré până Lunĭ séra.

Braşovŭ, 20 Maiu st. v. 1888.

Iritaţiunea Francesilorŭ în contra ministrului-preşedinte unguresc pare că cresce pe ḍi ce merge. Ei sunt de firma credinţă, că lovitura ce s'a datŭ ambiţiunei lorŭ naţionale prin declararea dlui Tisza, că guvernulŭ francesŭ nu mai are autoritate în propria ţéră, a fostŭ dirigiată de către cancelarulŭ germanŭ.

Ḍiarele din Parisŭ, carĭ se ocupă mereu de incidentulŭ din camera ungară privitorŭ la esposiţiunea din 1889, mergŭ până a numì pe d-lŭ Tisza „agentŭ provocătorŭ“ alŭ Germaniei şi a vedé în discursulŭ sĕu „ameninţărĭ de rĕsboiu“.

Afacerea cu stégulŭ ungurescŭ din Trencinŭ o folosesce „France“ spre a ataca pe d-lŭ Tisza, ḍicêndŭ că dênsulŭ nu-şĭ póte scuti tricolorulŭ nicĭ în Ungaria de vătămărĭ şi că vede paiulŭ în ochiulŭ altuia, dér bêrna în ochiulŭ sĕu propriu nu-o vede.

„Paix“ ḍice: „stégulŭ şi emblema Ungariei, carĭ au fostŭ fluerate în Dresda, ér în Agramŭ au fostŭ smulse josŭ şi sfêrticate erau în Francia tocmaĭ aşa în siguranţă ca minunile industriei translaitane.“ „Paix“ vede în vorbirea dlui Tisza presemnulŭ unei grele şi seriόse situaţiunĭ.

„Liberté“ susţine că Tisza a avut intenţiunea de a irita Francia, dér Francia nu va întra în cursă, ea îşĭ va păstra sângele rece.

Francesii în adevĕrŭ se temŭ, că Bismark, care „i-a pusŭ în carantină“, a îndemnatŭ pe Tisza sĕ-i provóce, ofensândŭ republica francesă şi că prin urmare le-a pusŭ o cursă.

Acéstă temere esplică rĕspunsulŭ, ce l'a datŭ ministrulŭ de esterne Goblet la interpelarea ce i s'a adresatŭ în cameră asupra incidentului din camera ungară.

Ministrulŭ Goblet critică aspru vorbirea lui Tisza ḍicêndŭ, că n'a fostŭ în dreptŭ a se esprima asupra stărei din întru a Franciei, cum s'a esprimatŭ. Ḍice apoi că, în urma interpelării ambasadorului francesŭ Decrais din Viena, Kalnoky şi Tisza au declaratŭ că n'au avutŭ intenţiunea de a vătăma Francia. Dér Goblet nu se mulţumesce cu atâta, ci mai aşteptă o declaraţiune dela d. Tisza, care sĕ facă sĕ dispară orĭ-ce neînţelegere.

După cum se scrie însĕ din Pesta, guvernulŭ ungurescŭ nu e dispusŭ de a rectifica prin comentare séu chiar prin vr'o scusă vorbirea d-lui Tisza.

Nu e speranţă dér că se va delătura curêndŭ „neînţelegerea“, de care vorbesce Goblet şi póte că încă li se va da ocasiune Francesilorŭ de a esecuta ameninţarea lorŭ, că vorŭ întrerupe relaţiile lorŭ comerciale cu Austro-Ungaria şi-i vorŭ detrage creditulŭ.

Organulŭ nemţescŭ alŭ d-lui Tisza, mâniosŭ focŭ pe clubulŭ stângei estreme din causa declaraţiei extra-parlamentare a acestuia, prin care desaprobă vorbirea lui Tisza şi declară că, deşi stă pe basa alianţei cu Germania, are simpatii pentru poporulŭ francesŭ, face o aserţiune seriósă şi multŭ semnificativă.

„Aut! aut“!, ḍice memorata fóiă, „trebue sĕ ne dedămŭ odată cu idea, că inimiculŭ de mórte alŭ aliatului nostru celŭ mai intimŭ nu póte sĕ fiă amiculŭ nostru.“

Limbagiulŭ acesta este în adevĕrŭ de natură a nasce marĭ îngrijirĭ în Francia, şi esplică de ce foile francese dau sfatulŭ guvernului francesŭ, ca sĕ-şĭ păstreze sângele rece.

Ne esplică mai departe şi espunerile ministrului Goblet asupra politicei esteriόre a Franciei şi asigurările, că Francia nu se gândesce la ofensivă şi nu se va lăsa sĕ-o răpéscă recriminaţiunile nefolositóre în contra mĕsurilorŭ de „carantină“ ale Germaniei.

Cine scie însĕ décă Francia îşĭ va puté păstra până la sfêrşitŭ sângele rece?

Rĕspunsulŭ lui Ludovicŭ Mocsary.

Sub titlulŭ acesta publică „*Egyetértés*“ dela 30 l. c. următórea scrisóre, ce a adresat'o Ludovicŭ Mocsary către Comitetulŭ electoralŭ alŭ partidei naţionale române din Caransebeşŭ:

Multŭ stimatŭ Comitetŭ!

Am primitŭ prea preţuitele rêndurĭ, prin carĭ cerculŭ din Caransebeşŭ a bine voitŭ a mĕ încunosciinţa despre alegerea mea ca deputatŭ dietalŭ. Acéstă scrisóre este însoţită de nesce declaraţiunĭ de mare ponderositate, carĭ pe când de o parte esplică cele ce au premersŭ acestei alegerĭ, causândŭ sensaţiune, de altă parte circumscriu lămuritŭ raportulŭ în care sunt chematŭ a păşi cu alegĕtorii cercului Caransebeşului.

Inainte de tóte dorescŭ a-mĭ împlini datoria de a mulţămi atâtŭ membrilorŭ onoratului Comitetŭ, câtŭ şi celorlalţĭ concetăţenĭ, carĭ au binevoitŭ a mĕ onora cu încrederea lorŭ. Cu simţŭ de recunoscinţă primescŭ, primescŭ mandatulŭ, o facŭ asta cu atâtŭ mai vîrtosŭ, cu câtŭ orĭce îndoielĭ s'arŭ fi născutŭ în sufletulŭ meu despre aceea, că óre puté-voiu corĕspunde unei asemenea chiămărĭ, declarările onoratului Comitetŭ le-a risipitŭ.

Onoratulŭ Comitetŭ espune cu multă agerime şi obiectivitate înţelesulŭ acelorŭ întêmplărĭ, carĭ au premersŭ în cerculŭ Caransebeşului acestei din urmă alegerĭ, declară, că décă partida naţională română s'a vĕḍutŭ îndemnată de a întrebuinţa mijlóce mai aspre, causa este, că şi faţă cu dênsa situaţiunea s'a înăspritŭ în urma acelei procederĭ, care a adusŭ cu sine aprópe deplina escludere a partidei naţionale române din dietă. Din parte-mĭ fiă-mĭ permisŭ de a readuce în memoriă onoratului Comitetŭ, că eu încă mai de multŭ am esprimatŭ acea vedere a mea, după care în părţile ardelene considerŭ ca nedréptă împărţirea cercurilorŭ electorale şi stabilirea censului deosebitŭ de acela, ce esistă în celelalte părţĭ, pentru că suntŭ vătĕmătóre faţă cu Românii. Şi nu numai că s'a susţinutŭ acéstă stare de lucrurĭ, dér durere! ea s'a desvoltatŭ şi mai departe prin aceea, că cu ocasiunea alegerilorŭ generale trecute atâtŭ în urma activităţii guvernului, câtŭ şi a factorilorŭ diferiţĭ ai societăţii, poporulŭ românŭ nicĭ în celelalte părţĭ ale ţĕrii n'a pututŭ sĕ-şĭ validiteze dreptulŭ constituţionalŭ de a participa la representanţa ţĕrei. Aflu de necorectă acéstă procedere şi din acelŭ punctŭ de vedere, că printr'ênsa, afară de falsificarea principiului de representaţiune, nu s'a pututŭ dobêndi absolutŭ nicĭ unŭ altŭ resultatŭ, dér mai alesŭ o aflu necorectă pentru aceea, pentru că stă în contraḍicere cu egalitatea de dreptŭ, cu dreptatea, şi ḍĕu numai acésta ne póte da în mână firulŭ Ariadnei, care ne póte scóte din drumulŭ rătăcitŭ pe care amŭ apucatŭ în cestiunea naţionalităţilorŭ. Décă partida naţionalităţilorŭ. Décă partida naţională română nu s'a pututŭ împăca cu situaţiunea devenită mai rea şi pentru demonstrarea ei a căutatŭ mijlóce mai aspre: putemŭ sĕ regretămŭ, că raporturile s'au desvoltatŭ astfeliu, dér în procederea ei nu se póte vedé alta, decâtŭ espresiunea simţului de dreptŭ şi tocmai documentarea, că poporulŭ românŭ se alipesce de dreptulŭ şi de datorinţa lui de a avé influinţă asupra conducerei afacerilorŭ publice, că la masa întinsă a drepturilorŭ de carĭ trebue sĕ se bucure toţĭ în comunŭ în patria comună, vré sĕ-şĭ ocupe şi ea loculŭ sĕu.

Nicĭ nu mĕ îndoescŭ, că óre-care iritaţiune, ce s'a produsŭ prin afacerile din Caransebeşŭ în opiniunea publică, va fi înlocuită în scurtŭ timpŭ prin unŭ modŭ de cugetare mai liniştitŭ, atâtŭ mai vîrtosŭ, că pe când partida naţională română nu numai ea însăşĭ a luatŭ disposiţii, ca sĕ nu rĕmână ciuntatŭ corpulŭ representanţei ţĕrei, ci totodată a onoratŭ cu încrederea ei pe unŭ Maghiarŭ: ea lucrândŭ astfelŭ se póte provoca cu deplinŭ dreptŭ la aceea, că se pórtă cu deplinŭ respectŭ faţă cu instituţiunile statului, precum şi la aceea, că în acţiunea din vorbă nu a condus'o o pornire duşmănósă în contra Maghiarimei. Şi privitorŭ la acésta din urmă fiă-mĭ iertatŭ a arăta din nou cu astă ocasiune, ceea ce mai de multe orĭ am repeţitŭ, că adecă şi simpatia documentată faţă de neînsemnata mea persónă mai pe susŭ de meritulŭ meu se póte considera ca unŭ semnŭ îmbucurătorŭ, că în mănia atâtorŭ neînţelegerĭ şi frecărĭ, între Românĭ şi Maghiarĭ nu esistă o antipatiă ce ar fi ascunsă în natura celorŭ douĕ rasse şi de aceea nu s'ar puté învinge, antipatiă, care ar puté face şi în viitorŭ îndoiósă convieţuirea lorŭ pacĭnică; pornirea antipatică, care-şĭ are rădĕcina în natura unei rasse nu face escepţiunĭ, nu primesce şi nu rĕsplătesce amiciţia.

Circumscriindŭ onoratulŭ comitetŭ natura mandatului câştigatŭ de mine, o face acésta cu o francheţă şi cavalerismŭ bărbătescŭ, care ne aduce aminte, că numirea de *generosa gens hungara* amŭ câştigat'o ca proprietate a tuturorŭ locuitorilorŭ patriei, pe când încă lumea nu deosibea în acéstă patriă naţionalităţĭ singuratice. On. comitetŭ constată, că punctulŭ meu de vedere este diferitŭ de acelŭ alŭ partidei naţionale române, şi décă cu tóte acestea depune mandatulŭ de deputatŭ în mânile mele, prin acésta totŭ aşa de puţinŭ se lapădă de punctulŭ sĕu de vedere, pe câtŭ de puţinŭ mi-lŭ impune mie ca condiţiune.

Póte că unii arŭ puté fi nedumeriţĭ din causa accentrărei acestorŭ contraste, de aceea fiă-mĭ iertatŭ a mĕ provoca chiar la scrisórea prea preţiósă a on. Comitetŭ, din alŭ căreia cuprinsŭ credŭ că potŭ sĕ câştigŭ deplină liniştire. Cu tăriă a binevoitŭ a declara, că nu esistă în acéstă ţéră poporŭ şi partidŭ, care sĕ fiă întru atâta pĕtrunsŭ de simţulŭ de solidaritate în privinţa intereselorŭ de esistenţă, ce légă pe Maghiarŭ cu Românŭ, ca poporulŭ românŭ şi partida naţională română. Dér afară de accentuarea solidarităţii acesteia, vĕdŭ cu aceeaşĭ gravitate esprimată şi vederea, că politica de statŭ actuală, supusă criticei, „pune seriosŭ în risicŭ până şi supremulŭ interesŭ de statŭ, opera internei consolidărĭ a patriei, şi acésta în celŭ mai nerespondabilŭ şi uşuraticŭ modŭ“. Partida naţională română este dér pĕtrunsă de necesitatea consolidărei interne, aşa-dér ea consideră ca interesŭ supremŭ alŭ statului totŭ aceea ce consideră şi Maghiarii. Întêlnirea acésta a intereselorŭ şi a apreţiărei lorŭ eserciază o putere a sorţii necontrastabilă asupra raporturilorŭ nóstre sub a cărorŭ presiune vomŭ afla, pentru-că trebue sĕ aflămŭ, calea şi modulŭ împăcărei acelei contrarietăţĭ, ce mai póte esista între programa partidei naţionale române şi între acelŭ punctŭ de vedere, pe care aţĭ binevoitŭ alŭ semnala ca alŭ meu.

Onoratulŭ Comitetŭ nu cere ca eu sĕ representŭ causa naţiunei române, ci numai causa patriei. Esprimarea acestei dorinţe în ăstŭ modŭ, ia ascuţişulŭ deosebirei ce s'ar puté face între causa naţiunei române şi causa patriei, şi sĕ-mĭ fiă iertatŭ a spera, că décă, servindŭ causa patriei, n'aşŭ puté sĕ despartŭ causa acésta de causa română, carĭ, după mine, suntŭ strînsŭ legate, nu aşŭ întimpina cu reprobare trecerea dincolo a cercului, care mĭ-a datŭ mandatulŭ, fiă-mĭ iertatŭ, de pildă, a arăta pentru ce eu nu potŭ sĕ deosebescŭ cele douĕ cause una de alta. Eu, care nu numai că nu credŭ, că ar puté fi ignoratŭ, dér pe deplinŭ recunoscŭ fiă-cărui poporŭ îndreptăţirea de a avé consciinţă de sine naţională, care sciu, precum esperienţa dovedesce neîndoiosŭ, că cultura nu are unŭ promovatorŭ mai putemicŭ, decâtŭ ambiţiunea naţională, care recunoscŭ, că nu numai cestiunea esistenţei unui poporŭ singuraticŭ, dér şi cestiunea esisenţei staturilorŭ este o cestiune de cultură: sunt pe deplinŭ convinsŭ şi despre aceea, că nu numai că arŭ fi necuviinciosŭ de a voi sĕ strîngemŭ în cerculŭ aşa numitei unităţĭ de cultură nisuinţa de înaintare, ce se arată cu atâta putere la Românii noştri din patriă, dér este chiar în interesulŭ patriei comune de a sprijini acea nisuinţă din partea statului în mĕsură dréptă.

D-Vóstrĕ mĭ-aţĭ datŭ mână liberă, fiă-mĭ dér permisŭ acum, când érăşĭ suntŭ chiematŭ a păşi pe arena parlamentară, a declara, că nestrămutatŭ mĕ alipescŭ de acea convingere ce m'a condusŭ în mica mea lucrare pe tĕrîmulŭ afacerilorŭ publice. Nestrămutatŭ mĕ alipescŭ de acelŭ punctŭ de vedere ce l'am susţinutŭ până acuma în causa independenţei statului nostru şi în cestiunea naţionalităţilorŭ. Aceste douĕ cestiunĭ cardinale stau, după convinge-

rea mea, în cea mai strînsă legătură. Ungaria numai atuncĭ póte sĕ-şĭ elupte independenţa sa de statŭ, décă prin crearea de bune relaţiunĭ între diferitele naţionalităţĭ se realiséză în sînulŭ sĕu consolidarea de statŭ internă. Numai décă vomŭ privi cu linişte faptulŭ, că în acéstă patriă locuescŭ naţionalităţĭ diferite, şi décă vomŭ cumpăni nepreocupaţĭ şi cu dreptate ceea ce pretinde de-o-parte egalitatea de dreptŭ, de altă parte unitatea statului: numai atuncĭ va fi posibilŭ sĕ realisămŭ acele bune relaţiunĭ şi sĕ aşeḑămŭ independenţa de statŭ a acestei ţĕrĭ pe basă sigură, pe când o nisuinţă întemeiată pe unŭ factorŭ îndoiosŭ şi pe nisce scopurĭ nerealisabile ar puté aduce cu sine numai ameninţarea sorţii şi a viitorului patriei.

Cu distinsă stimă

Alŭ D-vóstrĕ

Andornak, 28 Maiu 1888.

plecatŭ servitorŭ

Ludovicŭ Mocsary

deputatŭ dietalŭ.

SCIRILE ḐILEI.

Dela comitetulŭ Associaţiunei transilvane primimŭ asemenea unŭ anunciu despre mórtea vice-preşedintelui sĕu *Iacobŭ Bologa.* Comitetulŭ a decisŭ sĕ-şĭ arate in corpore condolenţa faţă cu familia rĕposatului şi ca la mormêntŭ sĕ ţină secretarulŭ I *Georgie Bariţiu* unŭ cuvêntŭ funebralŭ. Şi din partea consiliului de direcţiune alŭ institutului „Albina“, care a luatŭ disposiţiunĭ de a se onora în modŭ distinsŭ memoria fostului sĕu preşedinte, amŭ primitŭ unŭ anunciu funebralŭ.

* * *

In oraşulŭ *Brăila,* din România, *s'au luatŭ mĕsurĭ pentru a se închide tóte cafenelele de nópte.* Motivulŭ acestei mĕsurĭ prea salutare şi vrednice de tótă lauda a fostŭ — după cum cetimŭ în „România viitóre“ — păzirea integrităţei moralĭ a populaţiunei, şi mai vîrtosŭ a tinerei generaţiunĭ.

* * *

D-lŭ *dr. Assaki* va merge la congresulŭ medicalŭ din *Barcelona* ca delegatŭ alŭ guvernului românŭ.

* * *

D-lŭ *A. Ballu,* autorulŭ planurilorŭ palatului justiţiei din Bucurescĭ, a dobânditŭ din partea *Academiei Belelor-Arte din Parisŭ,* pentru aceste planurĭ, premiulŭ *„Duc“* ce se dă pentru înaltele studii architectorale.

* * *

D-lŭ *Teodorŭ,* studentŭ în litere şi dreptŭ în Iaşĭ, a fostŭ alesŭ ca sĕ represinte universitatea din Iaşĭ la universitatea din *Bologna.*

* * *

In urma unorŭ săpăturĭ, s'au găsitŭ în *judeţulŭ Oltŭ* din România mai multe *monede antice* de pe timpulŭ împĕraţilorŭ romanĭ Traianŭ şi Justinianŭ.

* * *

In *Dobrogea,* în împrejurimile oraşului Tulcea, *s'au ivitŭ locuste.* S'au trimisŭ trupe pentru esterminarea acestui flagelŭ.

Ungurii şi Jidovii.

De unŭ timpŭ încóce „Kolozsvar“ publică ḑilnicŭ articulĭ înverşunaţĭ în contra preoţilorŭ românĭ, în timpŭ ce de altă parte aduce mereu elogiurĭ la adresa Evreilorŭ. La procedura acésta a lui „K-r“ se alătură între alţii şi faimosulŭ inspectorŭ de scóle ungurescŭ alŭ comitatului românescŭ Uniădóra, *Rethy Lajos,* publicând în nr. 120 dela 26 Maiu alŭ lui „K-r“ unŭ articulŭ de fondŭ, din care estragemŭ următórele:

Fiindŭ vorba de Evrei, Rethy nu négă, că la aceştia adeseorĭ póte omulŭ vedé lăcomia de avere şi alte însuşirĭ de asemenea natură, prin care Evreulŭ se deosebesce fórte multŭ de Maghiarŭ, se deosebesce chiarŭ şi de orĭ ce omŭ civilisatŭ. Dér în decursulŭ îndelungatei sale activităţĭ ca inspectorŭ de scóle a aflatŭ şi multe însuşirĭ bune în Evrei, mai vîrtosŭ din punctulŭ de vedere alŭ statului şi alŭ naţiunei unguresci.

Isolaţĭ fiindŭ Evreii unulŭ câte unul prin marea cea vastă românéscă a comitatului Hunedóra, fiă-care din ei caută ocasiune ca sĕ-şĭ instrueze copilulŭ în limba ungurésca. Evrei, carĭ sĕ se contopéscă în sînulŭ naţiunei române, ḑice Rethy, numai 2 a vĕḑutŭ în viéţa lui, anume o femeiă, care fără consensulŭ familiei sale se făcŭ gr. or. pentru a se puté mărita după alesulŭ sĕu, şi unŭ bărbatŭ din părţile Orăştiei, care asemenea din cause de căsĕtoriă, precum şi în speranţa câştigărei unei funcţiunĭ în comună, îşĭ părăsi legea evreéscă, îşĭ luă nume românescŭ şi se alătură la confesiunea gr. or.

Acestea însĕ suntŭ nisce esceptiunĭ peste mĕsură rarĭ. In genere Evreii sunt înclinaţĭ spre Maghiarĭ. Décă Evreulŭ are numai ceva putere, băetulŭ şi fata sa şi-o duce pe câţĭ-va anĭ la scóla ungurésca. Mai de multŭ Evreii aveau multe scolĭ confesionale şi scolĭ private de ale lorŭ; după ce însĕ se înfiinţară prin centre scolĭ unguresci, fără multă resistenţă Evreii încetară cu scolile lorŭ şi-şĭ trimiseră copii la scolile unguresci, fără sĕ fi fostŭ constrînşĭ a face acésta.

In Certeşul-superiorŭ unŭ Maghiarŭ, care elŭ însuşĭ nu scia bine limba maghiară, se lăudă cătră Rethy, că copii săi au începutŭ sĕ înveţe bine limba maghiară dela o familiă jidovéscă, ce se mutase acolo din Rapoltulŭ mare, cu tóte că — ḑice Rethy — în Rapoltŭ la scóla cea bună ungurésca abia se află 30 de scolarĭ înscrişĭ, în raportŭ cu 140 de scolarĭ înscrişĭ la scóla românéscă, ér dintre Maghiarii în vêrstă mare parte nicĭ nu prea sciu unguresce.

Unde se află 8—10 Evrei într'o scólă ungurésca, aceia formézá deja aluatulŭ pentru conversaţiunea maghiară. „Eu — continuă Retty — ţinŭ de datorinţă în numele adevĕrului sĕ declarŭ, că ei (Evreii) suntŭ prea bunii mei soţĭ de muncă.“ Mai de multŭ au învĕţatŭ şi propusŭ în limba nemţéscă; acum în unica scólă ce-o mai au încă în acestŭ comitatŭ, limba de învĕţămêntŭ este esclusivŭ cea maghiară şi pe mine s'au obicînuit a mĕ saluta cu cuvinte: „Hazádnak rendület-lenül légy hüve, o Magyar.“ In adevĕrŭ, pentru acéstă alipire, ei merită din partea nóstră sĕ fiă stimaţĭ. In fine recunósce Rethy că Evreii „în multe locurĭ au câştigatŭ pentru ei proprietăţile vechilorŭ proprietarĭ maghiarĭ,“ dér ḑice că numai dela abilitatea Ungurilorŭ depinde, ca aceste proprietăţĭ sĕ fiă angagiate a ajutora scopurile patriotice.

Dela Sinodulŭ eparchialŭ din Aradŭ.

Din agendele mai momentuóse ale Sinodului eparchialŭ aradanŭ din anulŭ acesta mai publicămŭ, pe lângă datele reproduse în Nr. 105 alŭ fóiei nóstre, următórele:

La propunerea Consistorului, Sinodulŭ dispune a se înfiinţa în fiăcare protopopiatŭ câte unŭ fondŭ protopopescŭ menitŭ a servi cu timpulŭ ca ajutorŭ la acoperirea trebuinţelorŭ ce se vorŭ ivi.

Din raportulŭ senatului strînsŭ bisericescŭ dela Consistoriulŭ din Oradea mare aflămŭ, că la jurisdicţiunea Consistoriului gr. or. din Oradea mare aparţinŭ 6 protopresbiterate cu 6 protopresbiterĭ actualĭ, 243 parochii matre şi 117 filii cu 213 preoţĭ, ér 30 parochii suntŭ vacante din lipsa dotaţiunei. Numĕrulŭ preoţilorŭ aparţinĕtorĭ la jurisdicţiunea numitului Consistorŭ a fostŭ la finea anului 1887: 186 parochĭ, 27 administratorĭ parochialĭ şi 9 capelanĭ. In decursulŭ numitului anŭ au reposatŭ 4 preoţĭ au eşitŭ de sub jurisdicţiunea acestui consistorŭ 2 preoţĭ, s'au chirotonitŭ 6 clericĭ absolutĭ.

La finea anului 1887 pe teritorulŭ Consistoriului aradanŭ au fostŭ 29.994 case, 164,397 credincioşĭ. Numĕrulŭ născuţilorŭ în decursulŭ anului 1887 a fostŭ de 9667, şi anume prunci din patŭ legiuitŭ 8384, ér din patŭ nelegiuitŭ 1283. Numĕrulŭ reposaţilorŭ a fostŭ de 7662, dintre carĭ 83 au muritŭ de mórte silnică. In decursulŭ anului *au emigratŭ 420* şi au emigratŭ 164 individĭ. La alte confesiunĭ au trecutŭ dela confesiunea ortodoxă 14, ér dela alte confesiunĭ au trecutŭ în sînulŭ bisericei gr. or. 92 individĭ. Numĕrulŭ sufletelorŭ în comparaţiune cu anulŭ 1886 a crescutŭ cu 1219. S'au cununatŭ 1657 părechĭ, în comparaţiune cu anulŭ 1886, în carele s'au cununatŭ 1721 părechĭ, resultă unŭ scăḑĕmêntŭ de 64 cununii.

Cu privire la numĕrulŭ concubinatelorŭ, care la finea anului 1887 pre teritoriulŭ Consistoriului din Oradea mare a fostŭ de 2090 —Sinodulŭ aviséză Consistoriulŭ a se conforma în acéstă afacere conclusului sinodalŭ luatŭ asupra raportului Consistorului eparchialŭ din Aradŭ. Se raportéză mai departe din partea Consistorului din Oradea mare, că mai în fiăcare protopresbiteratŭ aparţinĕtorŭ jurisdicţiunei acelui Consistorŭ s'au înfiinţatŭ fondurĭ tractuale.

Cu privire la cestiunea referitóre la francarea epistolelorŭ oficióse, décă vorŭ fi provĕḑute cu adresa scrisă numai în limba română, Sinodulŭ la propunerea deputatului Dr. Iosifŭ Galŭ, decide, ca acéstă causă sĕ se înainteze Consistorului metropolitanŭ, dimpreună cu resoluţiunea ministerială primită în acéstă causă de cătră Consistorulŭ din Aradŭ, *pre lângă recercarea, ca sĕ facă paşii ce va afla mai departe de lipsă în acéstă causă.*

Cu privire la propunerea Consistorului din Aradŭ de a se investi o parte din fondurile diecesane în realităţĭ, şi în specialŭ în pămênturĭ, sinodulŭ autoriséză pe Consistorŭ de a face încercărĭ în acéstă privinţă, reservându-şĭ însĕ dreptulŭ de aprobare, şi autorisândŭ consistoriulŭ ca în casŭ de urgenţă spre acestŭ scopŭ sĕ concheme unŭ sinodŭ estraordinarŭ.

Cu privire la conclusulŭ congresualŭ, pe lângă care s'a transpusŭ spre opinionare propunerea de a se înfiinţa o academiă teologică pentru întréga provinciă metropolitană, sinodulŭ la propunerea comisiunei organisatóre a luatŭ următorulŭ conclusŭ:

In considerare, că înfiinţarea unei academii teologice pentru întréga provinciă metropolitană stă în strînsă legătură cu organisarea şi ameliorarea dotaţiunei parochielorŭ, precum şi în considerarea, că cu mijlócele materialĭ disponibile eparchia Aradului abia este în stare a acoperi spesele trebuincióse pentru susţinerea şi înmulţirea şcólelorŭ sale propri, sinodulŭ nu póte adera la propunerea de a se înfiinţa o academiă teologică în Sibiiu, cu atâtŭ mai vêrtosŭ nu, cu câtŭ tendinţa trebue sĕ fiă de a

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Revistă literară.

IX.

Din revistele literare trecute s'a pututŭ totŭ insulŭ convinge, că „poeţii“ despre carĭ am vorbitŭ nu suntŭ poeţĭ, deşi au scrisŭ volumurĭ de versurĭ, deşi unii naivĭ lĭ-au asiguratŭ şi nemurirea, subiectŭ cântatŭ, de cei mai tinerĭ mai alesŭ, cu multă nemodestiă. Au cântatŭ cu toţii amorulŭ şi patria; dér nicĭ unulŭ nu ne-a procopsitŭ cu ceva nou, cu idei originale, orĭ imaginĭ nouĕ, primenite, şi limba au chinuit'o, de ţĭ-e jale de ea. *Limba* o mânuia rĕposatulŭ *Lăpădatŭ* bine, căcĭ o studiase în poporŭ şi în cronicarĭ, dér păstrândŭ şi o înrudire bine pronunţată cu latiniştii; cuprinsulŭ i-a lipsitŭ însĕ şi lui aprópe în tóte creaţiile; de lipsa de idei şi sentimente este şi dênsulŭ consciu, din care pricină se şi poreclește în prefaţa *Incercărilor* sale în literatură „pigmeu“. Şcia şi spunea ce este, sigurŭ fiindŭ, că alăturĭ cu mediocrităţile nóstre nu va rĕmâné necunoscutŭ, că va găsi şi elŭ unŭ locŭ în literatura română „fiă măcarŭ şi după uşă“, cum ḑicea elŭ. Lumea l'a ţinutŭ minte, câtă vreme a trăitŭ şi a scrisŭ. Astăḑĭ e uitatŭ. De aceeaşĭ grabnică uitare vorŭ avé parte şi ceilalţĭ „poeţĭ“, ce suntŭ mai slabĭ, şi de carĭ ne-amŭ ocupatŭ orĭ ne vomŭ ocupa mai apoi.

Dintre aceste sarbede apariţii ese mai în lumină, sfiósă, dér purtândŭ în sine multă nădejde, figura tinĕrului *George Coşbucŭ.*

Câte-va broşurĭ micĭ şi câte-va poesióre e totŭ ce-a publicatŭ dênsulŭ. De aceea îlŭ vorŭ fi şi trecutŭ cu vederea unii ómenĭ, de carĭ grăiamŭ în a treia revistă, alţii nu'lŭ vorŭ fi cetitŭ deplinŭ, orĭ nu'lŭ vorŭ fi înţelesŭ, pentru-că de l'arŭ fi cetitŭ şi înţelesŭ nu arŭ fi declamatŭ *Pămĕntulŭ Turcului,* când aveau la îndemână alte creaţii ale lui, carĭ dovedescŭ unŭ talentŭ şi o pricepere netăgăduită.

Cum s'a scrisŭ până acum am arătatŭ în analisele din trecutŭ. „Poeţii“ noştri se înnecaseră într'unŭ sentimentalismŭ comunŭ, orĭ se rătăciseră în „pusturĭ“ de idei... *Coşbucŭ* se desface dela începutŭ de cetaşii poeţĭ, şi nu'şĭ cântă ofturile inimei

Inşirândŭ cuvinte *góle,*
Ce din códă au sĕ sune...

vorba lui Eminescu, ci doritorŭ sĕ dea unŭ cuprinsŭ originalŭ producerilorŭ sale, se opreşce prin poporŭ, şi'lŭ studiază cu multă pricepere. Basmulŭ şi legenda îlŭ pironeşce pe „laviţele vetrei“, unde le povestescŭ „finii şi cumetrii iarna când e lungă nóptea“. In *Atque nos!* poetulŭ îşĭ cântă însuşĭ împĕrăţia acésta de poesiă şi de mitice figurĭ, le cântă înţelesulŭ,

Căcĭ basmulŭ scie
Sub unŭ idealŭ s'ascundă palide realităţĭ.

şi veḑĭ astfelŭ, că şi *fantasia* şi *cugetarea* îi este róbă deplină acestorŭ creaţiunĭ ale poporului. Şi aşa se întêmplă, că şi robia te face stăpânitorŭ peste gândirile şi simţirile mulţimei.

Aceste gândirĭ şi simţirĭ ale mulţimei nóstre le cunósce *Coşbucŭ* totŭ aşa de bine, ca şi pe Cosinḑeana şi Pipĕruşŭ şi Calŭ-galbenŭ din poveştĭ. Mulţimea este istéţă „ca unŭ proverbŭ“ şi gânditóre, şi 'n *„Filosofii şi Plugarii“* lui *Coşbucŭ* mintea ei ascuţită şi naturală resuflă din povestirea, cam cheltuitóre de vorbe, de altfeliu, ca şi *„Pămĕntulŭ Turcului“.* Şi trecêndŭ pe lângă plugarŭ, după ce i-a mai ascultatŭ şi descântecile, ce le foloseşte în *„Draga mamei,“* poetulŭ se opresce la strungă, la pĕcurarŭ, îlŭ urmăresce pasŭ de pasŭ, îi pĕtrunde în gândŭ şi 'n inimă şi-apoi îlŭ cântă în *Dragostea pĕcurăréscă,* după ce „l'au rĕspunsŭ“ Nemţii cătană. Şi-n jalea pĕcurarului veḑĭ jalea înţelésă şi adêncă a fiăcărui fecioră ardeleanŭ dusŭ în ţéră streină. Acolo n'are tată, n'are fraţĭ, n'are oi şi fluerŭ, n'are nicĭ sĕrbătorĭ. De-aceste sĕrbătorĭ *Coşbucŭ,* poetulŭ, asemenĭ ţine sémă şi în *Armindenĭ* esplică originea uneia din ele.

Citându-le împreună nu vrĕu sĕ ḑicŭ că tóte aceste creaţii suntŭ de egală valóre, ci vrĕu sĕ arĕtŭ de-ocamdată materialele ce-a găsitŭ *Coşbucŭ* în poporŭ. Astfeliu materiale îi şi suntŭ originale românescĭ. A sciutŭ sĕ le găsiéscă, şi a sciutŭ sĕ le şi *folosiéscă.* Accentuezŭ acésta mai alesŭ pentru că şi alţĭ „scriitorĭ“ de-ai noştri au cercatŭ sĕ tragă folosŭ din ele şi au ajunsŭ, bieţii, sĕ pună în gura cadinelorŭ turceşcĭ vorbe ca: bădişóre ş. a. şi-au făcutŭ din frumosulŭ graiu poporalŭ o limbă ridiculă în scrierile lorŭ. Altfeliu e graiulŭ lui *Coşbucŭ;* elŭ curge uşorŭ şi netedŭ şi-i dulce ca fagurulŭ de miere. Suntŭ puţine versurile, în carĭ găsescĭ

forma din fiăcare institutŭ teologicŭ o academiă teologică.

Cu privire la conclusulŭ congresualŭ de sub Nr. prot. 139 din anulŭ 1881 în cestiunea înființărei unorŭ Episcopii nouĕ în provincia nóstră metropolitană Sinodulŭ la propunerea comisiunei a luatŭ următorulŭ conclusŭ:

a) In ceea ce privesce loculŭ, acestŭ Sinodŭ avêndŭ în vedere interesele vitale ale bisericei sale, se pronunță pentru înființarea, respective renființarea episcopielorŭ istorice romane gr. or. din Oradea mare și Temișóra, ale cărorŭ teritoriu vechiu ar fi a se rentregi prin adnecsarea părțilorŭ marginașe ale archidiecesei, înse fără ca prin acésta sĕ devină micșorată dotațiunea archierĕscă, care are a-se sistemisa în suma de celŭ puținŭ 800 florinĭ pentru fiecare Episcopŭ.

b) In ceea ce privesce realisarea înființării acestorŭ douĕ episcopii, Sinodulŭ acesta constată, că de astă-dată nu dispune de mijlócele materiale trebuinciόse spre acestŭ scopŭ.

Cu privire la reportulŭ Pré Sânției Sale părintelui Episcopŭ diecesanŭ, ca vicepreședinte alŭ delegațiunei congresuale în causa despărțirei ierarchice de cătră Sêrbĭ — *Sinodulŭ* constatândŭ, că causa despărțirei ierarchice a luatŭ unŭ avântŭ însemnatŭ, de când acésta s'a încredințatŭ Pré Sânției Sale, votéză în unanimitate recunoscință și mulțămită protocolară pentru zelulŭ și activitatea desvoltată de Pré Sânția S'a întru promovarea causei despărțirei ierarchice de cătră Sêrbĭ.

La interpelarea deputatului Paulŭ *Rotariu* în privința suspinderii profesorului și ieromonachului *Vasiliu Mangra*, Prea Sânția Sa D-lŭ Episcopŭ dechiară, că deși cestiunea acésta nu aparține la competența Sinodului, totușĭ din stima, ce-o are cătră venerabilulŭ Sinodŭ, respunde, că motive grave și ponderóse de morală, ordine și disciplină au îndemnatŭ atâtŭ pe Consistorŭ, câtŭ și pe Pré Sânția Sa, ca autoritate supremă asupra monachilorŭ, la suspinderea numitului profesorŭ și ieromonachŭ.

Interpelantele se dechiară nemulțămitŭ cu respunsulŭ, ér sinodulŭ, cu escepțiunea a trei voturĭ, ia la cunoscință respunsulŭ Pré Sânției Sale.

Cu privire la reportulŭ Consistoriului referitoriu la pașii întreprinșĭ pentru înființarea unei școle de fetițe și a unei preparandii de fete în Aradŭ, — Sinodulŭ ia la cunoscință, că afacerea acésta se află încă sub pertractare, și aștéptă unŭ reportŭ detaiatŭ la procsima sessiune sinodală.

Valea-Bârgăului, 25 Maiu 1888.

(Ḑiua de 3 (15) Maiu a. c., — Școla comunală din Borgo-Tiha.)

Onorate d-le Redactorŭ! Memorabila ḑi de 3 (15) Maiu a. c., precum într'alțĭ anĭ așa și éstŭ-timpŭ, s'a sĕrbatŭ cu demnitate, de unŭ numĕrŭ frumosŭ de cărturarĭ de pe acéstă vale în ospitala casă a d-lui proprietarŭ Atanasiu Ușeriu.

Incă în Nr. 31 a. c. al prețuitei „Gazete“ am fostŭ promisŭ On. cetitorĭ de-a desfășura încâtva fasele prin carĭ a trecutŭ înființarea școlei comunale din B-Tiha, și că după cele întêmplate, carĭ suntŭ motorii carĭ au precipitatŭ înființarea acesteia.

Destulŭ, că mai bine de-o jumĕtate de anŭ avemŭ dascălŭ comunalŭ, care fără de-a preste în schimbŭ vre-o ostenélă trage din sleita visteriă comunală unŭ salarŭ cinstitŭ. Astăḑĭ avemŭ și școlă comunală, adaptată, lucru firescŭ, totŭ de pe spatele opincarilorŭ din satŭ și cine îmĭ va puté garanta, că cu începutulŭ anului școlasticŭ viitorŭ nu vomŭ fi pușĭ în neplăcuta posițiă de a vedé și elevĭ întrênsa; căcĭ veḑĭ... multe-amŭ vĕḑutŭ în Comitatulŭ și ținutulŭ nostru, de când ne-amŭ indatinatŭ a ne arĕta slugĭ prea plecate — și apoi mare-i voința puterniculuí șefŭ comitatensŭ, și nu mai mică energia finului sĕu Havasy; ér față cu aceștia tare neînsemnatŭ și nechibzuitŭ zelulŭ șefilorŭ din comună, cărora în mare parte — deși se 'ncércă a invinovăți pe alții — este de a li-se mulțămi, póte din sciință orĭ din nesciință, ceea ce avemŭ. Dér mai înainte de a întra în meritulŭ afacerei, fiă'mĭ permisŭ de-a face o mică abatere.

E lucru sciutŭ de totŭ insulŭ din Comitatulŭ nostru, că de când baronulŭ Bánffy a fostŭ numitŭ șefŭ Comitatensŭ și de când pe finulŭ sĕu Havasy șĭ-l'a adusŭ ca inspectorŭ reg. de școle, acești doi aprigĭ propăgătorŭ ai ideii de statŭ, sprijinițĭ firește și de ceilalțĭ adicțĭ sub-alternĭ, tótă activitatea șĭ-au îndreptatu-o întru a înființa încâtŭ numai e cu putință prin comunele din comitatŭ școle de statŭ și comunale și în deosebĭ în comunele din fosta graniță năsĕudeană, ca de pildă: școla de statŭ din B.-Prundŭ, școle comunale: în Salva, Telciu, Nepos, Ilva mică, Ilva mare, Măgura, B. Tiha. Că cum și cu ce scopŭ o facŭ acésta o scimŭ prea bine cu toții. De-a cutropi școlele confesionalĭ, singure, în carĭ se mai cultivă graiulŭ românescŭ, ca cu atâtŭ mai ușorŭ sĕ-șĭ pótă ajunge ținta maghiarisării.

Autoritățile nóstre școlastice confesionale dimpreună cu alțĭ voitorĭ de bine 'și mai cu deadinsulŭ preoții în calitate de directorĭ școlarĭ, vĕḑêndŭ aceste machinațiunĭ dușmănóse, arŭ fi trebuitŭ ca sĕ-șĭ pună tótă energia spre a ține școlele confes. în cea mai bună stare adaptându-le întru tóte după recerințele legei, ca nicĭ cea mai neînsemnată scădere sĕ nu li se pótă afla. Unde au făcutŭ astfelŭ — décă nu din alte pricinĭ — nu suntŭ școle de statŭ, dér nicĭ comunale, unde nu, le putemŭ vedé ca de pildă și în comuna B.-Tiha. Și óre carĭ suntŭ scăderile, ce de timpuriu fiindŭ îndreptate de cei competențĭ arŭ fi împedecatŭ în B.-Tiha înființarea școlei comunale!?

Intre altele voiu enumĕra următórele:

Arŭ fi trebuitŭ sĕ se deschidă la timpŭ postulŭ de unŭ alŭ doilea învĕțătorŭ la școla confesională. Mai înainte de ce a visitatŭ inspectorulŭ Havasy școla conf. și a aflatŭ într'ênsa ca învĕțătorŭ școlarŭ pe unŭ individŭ fără de nicĭ o cualificațiune, sĕ se fi publicatŭ concursŭ și pe acéstă cale sĕ se fi completatŭ postulŭ de alŭ doilea învĕțătorŭ c'unŭ individŭ după tóte recerințele legei cualificatŭ.

Și décă tóte acestea presidiulŭ senatului școlasticŭ confes. ca omŭ cu multă praxă ce pretinde a fi, n'a stăruitŭ ca la timpulŭ sĕu sĕ se sĕvîrșéscă, atuncĭ îndată după prima provocare a inspectorului de a corespunde legei ar fi trebuitŭ: ca postulŭ de învĕțătorŭ secundarŭ sĕ se fi completatŭ c'unŭ individŭ cualificatŭ în tótă regula; și nu érășĭ pentru a doua óră c'unŭ absolventŭ de pedagogiă fără esamenulŭ de cualificațiune; căcĭ — după pățania altora — bine a sciutŭ, că inspectorulŭ Havasy — fiindŭ legea elastică — o interpretéză cu totulŭ altcum, decâtŭ Consistorulŭ nostru diecesanŭ, și mai alesŭ așa, după cum îĭ mai bine îi vine la socotélă spre a-șĭ ajunge ținta.

E dreptŭ, că atuncĭ când s'a completatŭ postulŭ de alŭ doilea învĕțătorŭ cu absolventulŭ de pedagogiă, numai singurŭ acesta fusese concurentŭ, dér pentru aceea nimica nu s'a spusŭ de a se repara erórea mai târḑiu când publicându-se concursŭ pentru postulŭ de primŭ învĕțătorŭ erau ca concurențĭ trei învĕțătorĭ cualificațĭ dintre carĭ alegêndu-se unulŭ ca primŭ învĕțătorŭ cu unulŭ din cei doi se putea completa postulŭ de alŭ 2-lea învĕțătorŭ și așa ar fi fostŭ scutițĭ de vecsațiunile inspectorului și de amenințările solgăbirĕului că cu brachiulŭ va fi scosŭ din postŭ învĕțătorului secundarŭ.

Décă tóte cele amintite s'arŭ fi îndreptatŭ de cei chiămațĭ, până când nu era pré târḑiu, mai înainte de a sĕ decreta din partea politică înființarea școlei comunale și décă notarulŭ și primarulŭ ar fi fostŭ mai cu multă rîvnă cătră interesele comunei și ar fi datŭ mai puținŭ sprijinŭ autoritățilorŭ politice, respective s'ar fi nisuitŭ a-șĭ îndeplini numai datorința față de acestea și nu de a-șĭ câștiga merite înaintea lorŭ, atuncĭ sum convinsŭ că cu-o sarcină amŭ avé mai puținŭ noi Tihanii după capŭ fiindŭ scăpațĭ de școlă comunală. Ce e dreptŭ, că senatulŭ confes. șĭ-a făcutŭ datoria protestândŭ în contra înființării școlei comunale, dér când? Atuncĭ când casa era în flacără și nu mai era nădejde de mântuitŭ, da atuncĭ când înființarea era decretată, proiectulŭ de spese făcutŭ și fruntașĭ din primăria comunală dintre carĭ unii erau totŭ odată și membri în senatulŭ școl. conf. și și în cela alŭ școlei comunale sprijineau — dupăcum amintii ca sĕ-șĭ facă merite — înființarea ei, ér ca învĕțătorŭ secundarŭ conf. era totŭ unŭ individŭ necalificatŭ — pretextŭ de ajunsŭ dușmanilorŭ școlelor nóstre confesionale.

Ĕtă dér între altele unde zace buba înființărei școlei comunale din Borgo-Tiha!!

Avisŭ celorŭ ce-o caută aiurea!!!...

— *Bârgăuanulŭ*. —

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ „Gaz. Trans.“)

Parisŭ, 1 Iunie (Ședința camerei.) *Gervillereache* interpeléză asupra *declarărilorŭ d-lui Tisza* cualificându-le ca o *nepolitéță* și ca unŭ limbagiu, ce nu se unesce cu usanțele internaționale.

Ministrulŭ de esterne rĕspunde, că guvernulŭ a împărtășitŭ iritațiunea generală din causa vorbirei d-lui Tisza. A fostŭ în drept Tisza, ba a fostŭ chiar datoria lui, de a reține pe industriașii ungurĭ dela participarea la esposiția din Parisŭ, dér n'a fostŭ în dreptŭ sĕ ḑică, că evenimentele suntŭ de natură a da nascere temerei, că pacea dintre cele douĕ țerĭ póte fi turburată pe timpulŭ esposițiunei.

Tisza, adauge ministrulŭ Goblet, n'a fostŭ în dreptŭ sĕ ḑică că guvernulŭ francesŭ nu e în stare a garanta ordinea și siguranța. Aceste suntŭ *acusări nedrepte, pe carĭ Francesii nu le-au așteptată dela o țeră, pentru care ei întotdéuna au doveditŭ călduróse simpatii.* Asemenĭ cuvinte, eșite din gura unui ministru-președinte, nu puteau rĕmâne neobservate.

Ministrulŭ a învitatŭ pe ambasadorulŭ francesŭ de a atrage asupra acésta atențiunea contelui Kalnoky. Kalnoky șĭ-a esprimatŭ viua părere de rĕu asupra incidentului, declarândŭ că nicĭ guvernulŭ, nicĭ dênsulŭ n'au intențiunea de a vătăma Francia. Apoi a declaratŭ și Tisza, că se alătură la aceste sentimente și că n'a avutŭ nicĭ o intențiune de a vătăma Francia. Aceste declarărĭ i le-a făcutŭ guvernulŭ austro-ungarŭ și décă suntŭ sincere, depinde dela Tisza de a risipi orĭ ce neînțelegere.

Goblet a întrebuințatŭ ocasiunea spre a vorbi despre *politica esterióră a Franciei*, care, ḑise elŭ, este o politică eminamente de pace. Francia este fórte departe de orĭ-ce ideă ofensivă. Décă vr'unŭ statŭ vecinŭ (Germania) ia mĕsurĭ stricăcióse, Francesii nu vorŭ lăsa sĕ-i răpéscă nisce recriminațiunĭ nefolositóre, ci 'șĭ reservéză de a lua și ei la timpulŭ potrivitŭ mĕsurile necesare (Aplause sgomotóse).

DIVERSE.

Esposițiunea din Barcelona. D. John Lemoine scrie următórele cu privire la esposiția din Barcelona: „Esposițiunea din Barcelona nu este esposițiunea artelorŭ și a industriei, ci a flotelorŭ: o esposițiune de vase de cuirasate. Italia, Francia, Englitera și Austria au trimisŭ în portulŭ dela Barcelona produsele lorŭ cele mai din urmă și cele mai frumóse. Este totŭ ce represintă progresele civilisațiunei. In acéstă luptă, Italia e în capŭ. Vasele sale au până la 64,000 tone; Francia nu merge decâtŭ până la 58,000. Englitera până la 47,000, Austria până la 29,000. Sĕ se mai ḑică acum că Mediterana este o mare francesă. Se vede că Italia s'a deosebitŭ. Ca și persónele de curêndŭ și repede înbogățite, ca și tóte debutantele, ea șĭ-a pusŭ tóte diamantele. Bĕtrâna Engliteră, care scie că are saculŭ cu banĭ, se duce cu o rochiă montantă, și lasă pe soră-sa mai mică sĕ se furlandiseascĕ.“

Rectificare. In articululŭ de fondŭ din nr. de Joi alŭ fóiei nóstre, 1-iu în locŭ de „Desbaterea,“ este a se ceti „*Debutarea*“ ș. c. l.

Cursulŭ pieței Brașovŭ

din 31 Maiu st. n. 1888

Bancnote românescĭ	Cump.	8.46	Vênd.	8.48
Argintŭ românescŭ .	„	8.40	„	8.44
Napoleon-d'orĭ . . .	„	10.02	„	10.04
Lire turcescĭ . . .	„	11.32	„	11.37
Imperialĭ	„	10.32	„	10.37
Galbinĭ	„	5.89	„	5.92
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusescĭ . . .	„	105.—	„	106.—
Discontulŭ	6½—8 pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 30 Maiu st. n. 1888.

Renta de aurŭ 4%	97.08
Renta de hârtiă 5%	85.30
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare .	150.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) . .	95.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) . .	126.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) . .	114.05
Bonurĭ rurale ungare	104.50
Bonurĭ cu clasa de sortare	104.80
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timișŭ . . .	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50
Bonurĭ rurale transilvane	104.20
Bonurĭ croato-slavone	105.—
Renta de hârtiă austriacă	78.45
Renta de argintŭ austriacă	80.25
Renta de aurŭ austriacă	109.60
Losurĭ din 1860	135.25
Acțiunile băncei austro-ungare . . .	866.—
Acțiunile băncei de creditŭ ungur. .	280.—
Acțiunile băncei de creditŭ austr. .	271.80
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.95
Napoleon-d'orĭ	10.03½
Mărcĭ 100 imp. germane	62.10
Londra 10 Livres sterlinge	126.70

câte unŭ defectŭ limbisticŭ, și décă graiulŭ nostru e cam molaticŭ, *Coșbucŭ* îlŭ vênjoseșțe pe icĭ pe colo cu puternice cuvinte ardelenești, și alteorĭ îlŭ condenséză cu multă putere. De-odată cu materialele originale, poetulŭ a primitŭ și limba poporului, într'o frumseță și curățeniă neobicĭnuită la noi.

Astfeliu *Coșbucŭ* întrunesce în sine calitățile ce au îndemnatŭ pe Alexandri sĕ scriă frasa, că „Românulŭ e născutŭ poetŭ“, o frasă înțelésă, precum se vede, la noi așa: „sum românŭ, decĭ sum poetŭ“ și astfeliu potŭ scrie, fără sĕ maiținŭ sémă cum au scrisŭ alții, fără sĕ mai studiezŭ ce și cum au scrisŭ și străinii... *Coșbucŭ* nu a înțeles'o așa. „*Atletulŭ din Argos*“, „*Logica Augurilorŭ*“, câteva *traducerĭ* și imitații micĭ dovedescŭ, că *Coșbucŭ* și studiază, precum asemenĭ îmĭ este *Străjerulŭ* o dovadă, că dênsulŭ se îndeletnicesce și cu cestiunĭ sociale, că se scie scoborĭ din lumea poveștilorŭ și 'n aceea a „palidelorŭ realitățĭ“, că le înțelege, le simte și le descrie, chiar pré întunecatŭ — scurtŭ *Coșbucŭ* și cugetă și studiază; și acésta este o împrejurare, ce-i *ridicolŭ* sĕ-o maĭ accentuezĭ prin alte țerĭ, dér la noi constitue unŭ titlu de laudă, de meritŭ față de plebea miseră a poesiei...

Astfeliu este evidentŭ, că d-lŭ *Coșbucŭ* este unŭ poetŭ, cu ale cărui creații și criticii și publiculŭ arŭ trebui sĕ se îndeletnicéscă mai seriosŭ. Criticii, carĭ au lăudatŭ veșteḑite „florĭ de tómnă“, descrierea unei „ciarde“ ș. a. arŭ fi trebuitŭ sĕ vorbéscă. Obiecțiunea ce arŭ puté-o ei face, că d-lŭ Coșbucŭ este unŭ talentŭ, a cărui putere și calitățĭ nu suntŭ desvoltate încă deplinŭ, ci fragmentaricŭ numai, arŭ mărturisi mai multŭ slăbiciunea lorŭ. A nu vedé în începuturile lui *Coșbucŭ* tóte elementele, ce 'lŭ vorŭ face unŭ bunŭ și cu nume poetŭ, ar însemna că nu avemŭ pricepere și ar fi și o nedreptățire a talentului, căruia i se cuvine cinste, arăte-se de orĭ unde s'ar arăta...

G. B. Dulcă.

P. S. Pentru controlarea observărilorŭ, ce voiu face, ar fi de dorită, ca cei ce urmărescŭ aceste reviste sĕ'șĭ procure scrierile lui Coșbucŭ, apărute în biblioteca poporală a „Tribunei“.

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

Farbige Seidenstoffe von 85 kr. bis fl. 7.65 per Meter (ca. 2000 verschiedene Farben und Dessins) versendet roben- und stückweise zollfrei das **Fabrik-Depot G. Henneberg** (k. k. Hoflieferant), **Zürich.** Muster umgehend. Briefe 10 kr. Porto.

Rohseidene Bastkleider fl. 10.50 per Robe und bessere Qual. versendet zollfrei das **Fabrik-Depot G. Henneberg** (k. k. Hoflieferant), **Zürich.** Muster umgehend. Briefe 10 kr. Porto. 20,24—9

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonaţĭ, că mai avemŭ din anii trecuţĭ numerĭ pentru complectarea colecţiunilorŭ „Gazetei," precum şi câteva întregĭ colecţiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administraţiune în casŭ de trebuinţă.

celŭ mai escelentŭ mijlocŭ în contra tuturorŭ insectelorŭ

folosesçe cu tăriă frapantă şi distruge insectele, ce se află, astŭfeliu de iute şi sigurŭ încâtŭ **nicĭ o urmă a lorŭ nu mai rĕmâne.**

Distruge totalŭ ploşniţele (păduchii de lemnŭ) şi purecii.

Curăţă bucătăriile radicalŭ de prăsila gândacilorŭ.

Delătură imediatŭ tótă stricăciunea moliilorŭ.

Eliberéză celŭ mai iute de supĕrarea muştelorŭ.

Apĕră animalele nóstre domestice şi plantele de totŭ felulŭ de parasiţĭ şi de bólele ce urméză din causa lorŭ.

Curăţă cu desĕvêrşire capulŭ de păduchĭ etc.

☞ Sĕ se observe strictŭ: **Ceea-ce se vinde cântăritŭ în hârtiă** nu este nicĭodată **Specialitate-Zacherl.** ☜

Numai în Sticle-originale veritabilŭ şi eftinŭ de procuratŭ dela depositulŭ principalŭ

☞ **I. Zacherl, Wien, I. Goldschmiedgasse 2.** ☜

În **Braşovŭ** dela Domnii:

I. L. & A. Hesshaimer
Emil Porr
Demeter Eremias
Karl Schuster, farmac.
Iulius Hornung „
I. Goos „

Heinrich Zintz
Carl Irk
Heinrich Rhein
Ratz Lajos
Karl Kirr
Ferd. Iekelius, farm.

Ed. Kugler, farm.
Iul. Müller, „
N. Grădinar
Ioh. Lerchenfeld
Karl Töpfner
George Stefanovicĭ.

In **Rădăuţĭ** dela Domnii:
C. Teichmann
A. v. Rossignon
A. Decani
C. Deutscher.

In **Siretŭ** dela Domnii:
Israel Sommer
Ph. Zettel
I. Dempniak Véd.

In **Suceava** dela Domnii:
Nathan S. Hausierer
E. Liska
I. Symonowicz
H. Beiner.

In oraşele celelalte şi la ţară depositele de **Zacherlin veritabilŭ** se potŭ vedea pe **placatele espuse.**

56,12—3

PUBLICAŢIUNE.

Se publică prin acésta că pe ḑiua de *2 (14) Iuniu a. c.* se vorŭ vinde prin licitaţiune publică 7107 tulpinĭ de bradŭ circa 5000 metri cubicĭ din pădurea aşa numită „Măgura" din Zĕrnesçĭ, proprietatea bisericei gr. or., în depărtare de 2 chilometri dela comună şi anume: pe basa conclusului comitetului parochialŭ aprobatŭ de venerabilulŭ consistoriu archidiecesanŭ precum şi de autorităţile politice.

Preţulŭ de strigare va fi 2 fl. (doi florinĭ) v. a. de metru cubicŭ; ér condiţiunile speciale se potŭ vedé oricând în cancelaria epitropiei parochiale.

Concurenţii vorŭ avé a depune unŭ vadiu de 500 fl. v. a. în banĭ séu hârtii de valóre.

Zĕrnescĭ, în 28 Maiu 1888.

74,3-1 **Epitropia parochială.**

☞ Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei" à 5 cr. se potŭ cumpĕra în tutungeria **I. Gross**, în librăria **Nicolae Ciurcu** şi **Albrecht & Zillich.**

Bursa de Bucuresci.

Cotă oficială dela 19 Maiu st. v. 1888.

	Cump.	vênd.
Renta română 5%	90—	91.¼
Renta rom. amort. 5%	91.—	92.½
Renta convert. 6%	90.—	90.¾
Impr. oraş. Buc. 20 fr.	35.—	38.–
Credit fonc. rural 7%	105.—	106.–
„ „ „ 5%	89.¾	70.¼
„ „ urban 7%	107.—	107.¾
„ „ „ 6%	98.—	99.–
„ „ „ 5%	85.½	86.–
Banca naţ. a Rom. 500 Lei	945.—	760.–
Ac. de asig. Dacia-Rom.	220.—	225.–
Ac. de asig. Naţională	—.—	—.—
Aurŭ contra bilete de bancă	15.¾	16 –
Bancnote austr. contra aurŭ	2.—	2.2–
Aurŭ contra argintŭ séu bilete	16.—	16.¾
Florinŭ valóre austriacă	2.01	2.

IOSIF GAVORA.

Pentru lucru eminentŭ şi gustŭ bunŭ la esposiţiunea regnicolară din 1885 din Budapesta, distinsŭ cu medalia cea mare a esposiţiunii.

☞ **In Budapesta, strada Váczy Nr. 17.** ☜

Recomandŭ obiectele necesare pentru

adjustarea bisericilorŭ şi capelelorŭ

cu cele ce sunt provĕḑutŭ în abundanţă pentru preţurile cele mai moderate, şi lucra e câtŭ se póte mai frumosŭ, anume:

Odăjdii felon şi altele, după ritulŭ gr. orientalŭ.

Prapori şi stindarde pentru reuniunĭ.

Stindarde pentru pompierĭ, copii de şcólă, reuniunĭ industriale, reuniunĭ de cântărĭ şi reuniunĭ de înmormêntare.

Statue, policandre, potire şi chipurĭ sfinte, sfeşnice pentru altariu şi de părete, candele. Iconostase, chipurĭ pentru fruntariu. Inmormêntarea Domnului etc. etc.

☞ **Primescŭ repararea hainelorŭ vechĭ precum şi aurărirea şi argintărirea pe lângă preţurĭ moderate.**

☞ **Cusăturĭ cu aurŭ, argintŭ şi mătasă şi haine bisericescĭ, cusute cu firŭ de aurŭ, argintŭ şi mătasă.**

Dantale bisericescĭ. Invĕlitóre de prestolŭ. Mărfurĭ bisericescĭ. Damaste etc.

Punctualitatea mi-o potŭ adeveri prin mai multe sute de epistole de recunoscinţă.

Catalóge de preţurĭ la dorinţă trimitŭ libere de post-por 179,30—26

Subscrisulŭ consorţiu alŭ mĕsarilorŭ recomandă onoratului publicŭ asortimentulŭ sĕu de mobile gata de mĕsarŭ şi îmbrăcate de tapiţierŭ, de cea mai bună calitate, cu cele mai eftine preţurĭ, în depositulŭ sĕu nou deschisŭ. *Strada Vămii Nr. 5.*

Cu distinsă stimă:

Primulŭ consorţiu braşovénŭ de mĕsarĭ pentru construcţiunĭ şi mobile. 63,5—5

De închiriatŭ.

In una din cele mai curate strade ale Braşovului se află de închiriatŭ pe timpulŭ dela **16 Iunie şi până la 30 Augustŭ** a. c. o

locuinţă elegantŭ mobilată,

constătătóre din două odăi spre stradă, o tindă şi o bucătăriă (cu dependenţele ei).

Pentru informaţiunĭ mai detaliate o se adresa la **Jakab G. Strada funarilorŭ de josŭ** (untere Burggasse) Nr. 263.

Rugămŭ pe domnii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe fâşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei".

Tipografia A. MUREŞIANU Braşovŭ.